

121658 - İki secde arasında otururken ellerin durumu nasıl olmalıdır (eller nereye konmalıdır)?

Soru

İki secde arasında duâ ederken şehâdet parmağını hareket ettirmeye dâir soruma cevap vermenizi sizden ricâ ediyorum.

Değerli âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'den önce bu görüşü (yani iki secde arasında duâ ederken şehâdet parmağını hareket ettirmenin müstehap olduğunu) ileri süren başka bir âlim var mıdır?

Bu meselede tercihli görüş hangisidir?

Detaylı cevap

Hamd, yalnızca Allah'adır.

Değerli

âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'in -Allah ona rahmet etsin- bu meseledeki görüşünün açıklaması daha önce geçmişti. Yine, İbn-i Kayyim'in de -Allah ona rahmet etsin- bu meseledeki görüşünü nakletmiştik.

Bu konuda ([107626](#))

nolu sorunun cevabına bakabilirsiniz.

Değerli

âlim Muhammed b. Salih el-Useymîn'in -Allah ona rahmet etsin- bu meselede bir risâlesi vardır. Faydalı olacağı düşüncesiyle bu risâleyi burada zikredelim:

“Rahman

ve Rahîm olan Allah’ın adıyla.

Muhammed b.

Salih el-Useymin’den, değerli âlim muhterem fazîletli kardeşime -Allah

Teâlâ onu korusun-

Allah’ın selâmı, rahmeti ve bereketleri

üzerinize olsun.

İki

secde arasında sağ elin nereye konulacağı ve nasıl olacağı konusunda meydana gelen karmaşık durumun açıklamasını size sunuyorum:

İki

secde arasında sağ elin konumunun, iki teşehhüdde olduğu gibi olacağına ve namaz kılan kimsenin şehâdet parmağını kaldırıp onunla duâ edeceğine Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-’in sünneti açıkça delâlet etmiştir.

Nitekim

Abdullah b. Ömer b. Hattab’tan -Allah

Teâlâ ondan râzı olsun- rivâyet olunduğuna göre o şöyle

demiştir:

كَانَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ وَضَعَ كَفَّهُ الْيُمْنَى عَلَى فَنَحْدِهِ الْيُمْنَى، وَقَبِضَ أَصَابِعَهُ كُلَّهَا، وَأَشَارَ بِإِصْبُعِهِ الَّتِي تَلِي الْإِبْهَامَ، وَوَضَعَ كَفَّهُ الْيُسْرَى عَلَى فَنَحْدِهِ الْيُسْرَى. [رواه مسلم]

“Peygamber

-sallallahu aleyhi ve sellem- namazda

oturduğu

zaman, sağ

avucunu sağıyılığının üzerine koyar, bütün

parmaklarını yumar,

baş parmağını takip eden (şehâdet) parmağı ile

işârette

bulunur, sol avucunu da sol uyluğının üzerine koyardı.” (Sahih-i Müslim; c:

1, s: 408-409)

Yine Müslim’in başka rivâyeti şöyledir:

كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى

اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ إِذَا جَلَسَ فِي الصَّلَاةِ وَضَعَ يَدَيْهِ عَلَى

رُكْبَتَيْهِ، وَرَفَعَ إِصْبَعَهُ الْيُمْنَى الَّتِي تَلَى الْإِبْهَامَ، فَدَعَا

بِهَا، وَيَدُهُ الْيُسْرَى عَلَى رُكْبَتِهِ الْيُسْرَى بِاسِطِهَا عَلَيْهَا

“Rasûlullah

-sallallahu aleyhi ve sellem- namazda

oturduğu

zaman, ellerini dizlerinin üzerine koyar, baş parmağını takip eden sağ (şehâdet)

parmağını

yukarı kaldırır ve onunla duâ eder, sol elini de açık bir halde sol dizinin

üzerine koyardı.”

“... namazda oturduğu

zaman” sözü, genel veya mutlaktır. Namazda iki secde arasındaki

oturuş için de geçerlidir. Buna delâlet eden İmam Ahmed’in, Vâil b.

Hucr’dan -Allah ondan râzı olsun- rivâyet ettiği şu hadis

delâlet etmektedir.

Vâil b. Hucr -Allah ondan râzı olsun-
şöyle demiştir:

{

رَأَيْتُ

النَّبِيِّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ كَبَّرَ فَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ كَبَّرَ
يَعْنِي اسْتَفْتَحَ الصَّلَاةَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ كَبَّرَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ
حِينَ رَكَعَ، وَرَفَعَ يَدَيْهِ حِينَ قَالَ سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ، وَسَجَدَ
، فَوَضَعَ يَدَيْهِ حَذْوِ أُذُنَيْهِ، ثُمَّ جَلَسَ فَافْتَرَشَ رِجْلَهُ الْيُسْرَى
ثُمَّ وَضَعَ يَدَهُ الْيُسْرَى عَلَى رُكْبَتِهِ الْيُسْرَى، وَوَضَعَ ذِرَاعَهُ الْيُمْنَى
عَلَى فَخِذِهِ الْيُمْنَى، ثُمَّ أَشَارَ بِسَبَابَتِهِ وَوَضَعَ الْإِبْهَامَ عَلَى
الْوُسْطَى، وَقَبَضَ سَائِرَ أَصَابِعِهِ، ثُمَّ سَجَدَ، فَكَانَتْ يَدَاهُ حِذَاءَ
[رَوَاهُ أَحْمَدُ] .رَأَيْتُ

“Peygamber -sallallahu aleyhi

ve sellem-‘i tekbir alırken yani namaza başlama tekbirinde ellerini

kaldırırken gördüm. Tekbir alırken ellerini

kaldırdı. Rükû ederken ellerini kaldırdı. “Semiallahu

limen hamideh” derken ellerini kaldırdı ve secde etti.(Secde sırasında) ellerini

kulaklarının hizâsına koydu. Sonra sol ayağını

yayarak oturdu. Sonra sol elini sol dizinin üzerine, sağ dirseğini de

sağ uyluğunun üzerine koydu.Sonra şehâdet parmağı ile

işâret etti, baş parmağını da orta

parmağının üzerine koyarak diğer parmaklarıyla halka

yaptı. Sonra secde etti. Bu sırada (secde sırasında)

elleri kulaklarının hizâsında idi.”(Ahmed;

4/317. Taberânî; 22/34. Abdurrazzak; 2/68 no: 2522. “el-Fethu’r-Rabbânî; 3/147)

“el-Fethu’r-Rabbânî” kitabının yazarı hadis hakkında

şöyle demiştir:

“Hadisin senedi ceyyiddir.”

Şuayb ve Abdulkadir el-Arnaût,
“Zâdu'l-Meâd”; (c:1, s: 238)'e ta'likte bulunurken şöyle
demişlerdir:

“Hadisin senedi sahihtir. Nitekim Ebu Davud (1/219)
ve Nesâî (3/30) buna yakın bir şekilde rivâyet etmişlerdir.
İbn-i Ömer'in, Sahih-i Müslim'deki hadisin bazı
lafızlarının:

“Peygamber -sallallahu aleyhi ve
sellem- teşehhüde oturduğu zaman sol elini sol dizinin üzerine,
sağ elini de sağ dizinin üzerine koydu ve eliyle elli üç yaptı, şehâdet
parmağıyla da işâret etti.”

Şeklinde geçmesine gelince bu, mutlak olanı,
mukayyed kılmaz (sınırlamaz).Çünkü Usûl âlimlerinin
cumhuruna göre mutlakın fertlerinden birisini bir hükümle zikretmek,
takyîdi (sınırlandırmayı) gerektirmez. Doğru olan da
budur.

Bazıları Vâil b. Hucr hadisinin şaz
olduğunu iddia etmişlerdir.Bu doğru değildir.Çünkü hadis
âlimlerine göre şaz; güvenilir bir râvînin kendisinden daha güvenilir
olan bir râvîye muhalif rivâyette bulunmasıdır. Peki Vâil b. Hucr'un
hadisinde muhalefet nerededir? Zira Peygamber -sallallahu aleyhi ve sellem-'den,
iki secde arasında sağ elini yaydığı varid
olmamıştır. Dolayısıyla (İbn-i Ömer'in
hadisi), Vâil'in hadisini destekleyici ve şâhid konumundadır. Bu
yüzden İbn-i Kayyim -Allah ona rahmet etsin- iki secde arasında
sağ elin teşehhüddeki gibi olacağı görüşündedir.”
(“Zâdu'l-Meâd”; c: 1, s: 238. Arnavut kardeşlerin tahkiki)

İbn-i Ömer'in -Allah ondan ve babasından
râzı olsun-:

" ... baş parmağını takip
eden sağ (şehâdet) parmağını yukarı
kaldırır ve onunla duâ ederdi..."

Sözü, şehâdet parmağının duâ
ederken kaldırılacağına bir delildir.Bu, Ahmed'in Müsnedi'nde
(4/318) geçen Vâil b. Hucr'un şu hadisini teyid etmektedir:

"...şehâdet
parmağını hareket ettirip onunla duâ ederken gördüm..."

Buna göre; kendisine yalvarmış olduğu
Allah Teâlâ'nın yüceliğine işâret
etmek için her duâ cümlesine geldiğinde şehâdet
parmağını hareket ettirmek meşrûdur. Bu hareket ettirme
fili, İbn-i Ömer'in -Allah ondan ve babasından râzı olsun-
hadisinde gelen mutlak işâretten fazla bir durumdur.Zirâ bu işâret, sadece
duâ anında değil de oturuşun tamamında olmalıdır.

Dolayısıyla şehâdet parmağını sanki bir şeye
işâret ediyormuş gibi kaldırır. Fakat şehâdet
parmağı biraz aşağıya doğru eğik
olmalıdır. Nitekim Sünen-i Ebî Davud'da (3/32) böyle
gelmiştir.

Diğer taraftan bu konuda yazmış
olduğum şeyin, karmaşık durumu açıklamış
olmasını ümit ederim.

Allah'ın selâmı, rahmeti ve bereketleri
üzerinize olsun.

Bu yazı, 2.8.1411 Hicrî tarihinde kaleme alınmıştır.” (“Mecmû’u Fetâvâ İbn-i Useymîn”; c: 13, s: 195)

Allah Teâlâ en iyi bilendir.